

"Αργής Κόρακας

Νε-ε-λ-λ-α-ν-ε-ς-τ-ρ-α-β-λ-ε-ς 20 Απριλίου 1940

"Εχω ακόμη άκοπο μπρός στο γράφειό μου το τελευταίο του βιβλίο, που από το κρεβάτι της άρρώστιας του έδωσε την παραγγελία να μου στείλουν, με μία φροντίδα συγκινητική, ενώ χαροπάλευε και βασανιζόταν από μία νόσον άνιστη και επίπονη — καρκίνο του στομάχου — τον ώραίο τόμο των μεταφράσεων βουλγαρικών διηγημάτων, που κυκλοφόρησε τις τελευταίες μέρες. Και ήτανε, φαίνεται, μοιραίο, προτού άσχοληθώ μ' αυτό το βιβλίο, να γράψω για τον ίδιο το μεταφραστή του, που, από την περασμένη Τρίτη, δεν βρίσκεται ανάμεσά μας. Ο λογοτέχνης "Αργής Κόρακας, ο ποιητής, ο διηγηματογράφος, ο μυθιστοριογράφος, ο μεταφραστής της βουλγαρικής λογοτεχνίας, όπως αναγγέλθηκε από τις έφημερίδες, πέθανε από την άρρώστεια που τον βασάνιζε. Καθήκον τούτης της στήλης είναι να κάνει ένα σύντομον άπολογισμό του πολύμορφου έργου του.

Λεπτοκαμωμένος, εύγενικός, πρόσχαρος, όλος νεύρα και ζωηρότητα, είχε, προ πάντων, την άκάματη δραστηριότητα ενός πραγματικά ανήσυχου ανθρώπου, που σκόρπιζε τη ζωτικότητά του σ' όλα τα είδη του γραπτού λόγου. Μά αυτός ακριβώς ο καταμερισμός ζημίωσε ανεπανόρθωτα το τάλαντό του. Γιατί έτσι, παρ' όλη την πολυγραφία του, δεν κατόρθωσε ούτε στην ποίηση, ούτε στην πεζογραφία να στερεωθεί και ν' αφήσει, φεύγοντας, ένα έργο βιώσιμο. Τα ποιήματά του, όπως μου δόθηκεν ή άφορμή να σημειώσω επανειλημμένα, είναι κοινά και δίχως την άληθινή πνοή της τέχνης. Επιδιώκοντας την απλότητα και τη χαμηλόφωνη έκφραση, παρ' όλη την άναμφισβήτητη ελίκρινεια των έμπνεύσεών του, ο ποιητής δεν κατόρθωσε να ξεφεύγει από την κοινοτοπία. Όστόσο, είχε και μερικές εύτυχισμένες στιγμές, που τα τραγούδια του έφευγαν κάπως από τα χιλιοτριμμένα μοτίβα και σφραγίζονταν από πραγματικήν έξαρση. Μά αυτό γινόταν σπάνια. Το συνθεότερο ήταν να τον άκούμε να τραγουδεί τα ίδια, τα χυλοειπωμένα πράγματα, ντυμένα με τα ίδια ρούχα, σε ώραιους και ρυθμικούς, κατά τα άλλα, στίχους. Άντιγράφω εδώ ένα τέτοιο τραγούδι του, από τη συλλογή του «Οράματα»:

Σ' άκρογιάλια άσημωμένα
ροδοπέταλα ριχτά
μιζ' βερκούλα μ' άπλωμένα
τά πανιά πάει άνοιχτά

Σάφνο άνατριχίλα σβόνει
σε' άσημάχρωμα νερά,
από μπουρίνι, τό μπουρίνι,
ρόδα κι' όνειρα τρελλά.

Τά όνειρά μου ταξιδεύουν
σε γιόλους και σ' όπλανούς
κι' είναι όλα μου άπαιτά
να σ' εσταματήσουν ποτέ

Σ' ά μικρό τό άραξόβόλι
ροζινωδία ό γυρισμός
από τριγύρω κλαίνει μολοί
να έξορμαίξει ό χαλάρους.

Το ίδιο άτυχες υπήρξαν και οι άποπειρές του στον πεζό λόγο. Από όλο το πεζογραφικό του έργο ένα όα' όψη μου μερικά διηγήματα μόνο και τό μυθιστορημά του «Στη ζωή στην άγάπη». Για τό τελευταίο μάλιστα είχα νράψει σκετικά, το 1935, που κυκλοφόρησε, κατατάσσοντάς το στο έρμαφροδίτα είδος της πα ρ α φ ι λ ο λ ο γ ί α ς, — όπως πολύ χαρακτηριστικά το έχει όροθετήσει ο κ. Τέλλος "Αγρας — ένα είδος, που, αν και δεν έχει καμμία σχέση με την τέχνη, συμφύρεται, ωστόσο, μ' αυτήν, κατά τρόπον επικίνδυνο καμμία φορά για τό θράσος των κομπάρσων του. Πρέπει όμως να σημειώσω, πως ό "Αργής Κόρακας δεν άνηκε σ' αυτούς τούς τελευταίους. Αυτός υπήρξεν ελίκρινης και άγνός. Από την κάπως άτελή γνώση του πεζογραφικού του έργου που έχω, βγάζω τό συμπέρασμα πως δεν του έλειψαν ούτε οι ικανότητες, ούτε ή καλή διάθεση. Από τό σημείο όμως αυτό ως τη δυσπρόσιτη περιοχή της τέχνης, υπάρχει άρκετη άπόσταση. που ό "Αργής Κόρακας δεν κατόρθωσε να την υπερπηδήσει. Η τέχνη δεν άνέχεται τό μέτριο και τό κοινό. Από όλο τό λογοτεχνικό έργο του Κόρακα εκείνο που θα μείνει είναι ή καλή άνάμνηση μιάς έπίμονης, πολύμοχθης και βασανιστικής προσπάθειας, που αν δεν άφησε καρπούς, δεν είναι όμως και έντελώς άμοιρη συμπάθειας. Και μόνη ή ελίκρινειά της είναι αξία ιδιαίτερης τιμής για τον λογοτέχνη που πέθανε την περασμένη Τρίτη και που ή άγάπη του στα γράμματα υπήρξεν άληθινή και άνυστερόβουλη.

Εκείνο όμως που άποτελεί τον μεγαλύτερο τίτλο τιμής του "Αργή Κόρακα και που θα μείνει όλότελα στο ένεργητικό του, είναι ή συστηματική δουλειά του για να μάς γνωρίσει τη Βουλγαρική λογοτεχνία, τόσο τη σύγχρονη, όσο και την παλιότερη. Καταγόμενος από τη Θράκη και βαθύς γνώστης της Βουλγαρικής γλώσσας, έταξε σαν έναν από τούς σκοπούς της ζωής του την πνευματικήν άλληλογνωριμία των δυό λαών, που, παρ' όλη την ιστορική διάστασή τους, συνδέονται μεταξύ τους με την ίδια θρησκεία και με τόσες κοινές παραδόσεις. Τη μεγάλη σημασία αυτής της πνευματικής έπαφής, μπορεί να την αντιληφθεί ό καθένας. Γι' αυτό και ή σχετική έργασία του "Αργή Κόρακα μπορεί να χαρακτηριστεί σαν εθνική. Άκούραστος πάντα, με την άκοίμητη ζωτικότητα του, ταξιδευοντας συχνά στη Σόφια, δεν άφησε καμμιάν ευκαιρία άνεμετάλλευτη για την πραγματοποίηση του ώραιού αυτού σκοπού. Πρώτος αυτός, νομίζω, μίλησε στους Βουλγάρους για τη νεοελληνική λογοτεχνία, καθώς και σ' έμάς επανειλημμένα για τη δική τους. Και ή έργασία του αυτή είναι άρκετη — και με τό παροπάνω μάλιστα — για να του εξασφαλίζει την ύστεροφημία και την εύγνωμοσύνη μας, γιατί άποτελεί τον θεμέλιο λίθο μιάς εύρύτερης πνευματικής εξόρμησης, που αν συνεχιστεί και στο μέλλον με την ίδιαν έπιμονή και πίστη, δεν υπάρχει άμφιβολία πως θα προσφέρει άνυπολόγιστην όφέλεια.

Γ. Μ. ΜΥΛΩΝΟΓΙΑΝΝΗΣ

